

ĐÁNH GIÁ TÁC ĐỘNG MÔI TRƯỜNG, ĐÁNH GIÁ MÔI TRƯỜNG CHIẾN LƯỢC VÀ MỐI QUAN HỆ VỚI QUY HOẠCH SỬ DỤNG ĐẤT Ở THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH VÀ VIỆT NAM

TS.KTS Nguyễn Anh Tuấn
KTS. Nguyễn Tuấn Dũng
ThS.KTS Trần Thanh Quế*

Tóm tắt: Đánh giá tác động môi trường là công cụ bảo vệ môi trường và phát triển bền vững, đồng thời là công cụ để quy hoạch và quản lý các hoạt động phát triển kinh tế xã hội. Bài viết nêu lên mối quan hệ giữa tác động môi trường và phát triển bền vững với mối quan hệ quy hoạch sử dụng đất ở thành phố Hồ Chí Minh và Việt Nam.

Từ khóa: Đánh giá tác động môi trường, đánh giá môi trường chiến lược, quy hoạch sử dụng đất.

Summary: Environmental impact assessment is a tool for environmental protection and sustainable development, as well as a tool to plan and manage socio - economic development activities. The article mentions the relationship between environmental impact assessment and sustainable development towards land use planning in Ho Chi Minh City and Vietnam.

Key words: Environmental impact assessment, strategic environmental assessment, land use planning

Nhân ngày 20/9/2013, chỉnh sửa ngày 6/10/2013, chấp nhận đăng ngày 15/10/2013

Đánh giá tác động môi trường, đánh giá môi trường chiến lược và mối quan hệ với Quy hoạch sử dụng đất

Đánh giá tác động môi trường (ĐTM) là công cụ bảo vệ môi trường và phát triển bền vững, cũng là công cụ để quy hoạch quản lý các hoạt động phát triển kinh tế xã hội. Các nước trên thế giới rất coi trọng ĐTM và có quy định quốc gia về luật thực hiện ĐTM.

Rất nhiều thành phố tại các nước đang phát triển phải đối mặt với sự thay đổi sử dụng đất nhanh chóng kéo theo

bởi quá trình đô thị hóa. Việc mở rộng xây dựng đất ở, cũng như sự thiếu kiểm soát trên diện rộng đã ảnh hưởng tương tác lên môi trường trái đất ngày càng xấu đi. Sự ô nhiễm không khí, đất và nước ở cả bề mặt và nước ngầm ngày một gia tăng, gây bức xúc cho cư dân đô thị và đòi hỏi mức độ quan tâm lớn hơn rất nhiều từ các nhà hoạch định chính sách, quản lý đô thị và các nhà quy hoạch đô thị.

Ảnh hưởng của biến đổi khí hậu

thực tế hơn, ngoài các bản vẽ quy hoạch được thực hiện trên giấy. Sự tích hợp vào quy hoạch sử dụng đất thông qua ĐMC được xem là giúp cho quy hoạch đô thị đưa vào thực thi trong mối tương quan của phát triển kinh tế và môi trường trong dài hạn. Các nhu cầu của ĐMC trong QHSDD là để nâng cao chất lượng ra quyết định QHSDD. Quá trình thực hiện QHSDD có thể làm cải thiện hoặc xấu đi chất lượng môi trường, ảnh hưởng đến các cấp quy hoạch, tích hợp phát triển kinh tế - xã hội và tác động môi trường của tất cả các vùng sử dụng đất chiến lược đều được tính đến thông qua quá trình ĐMC. Và ĐMC, với mức độ đánh giá tổng hợp, trên diện rộng hơn, được xem như là một công cụ để phát triển, hoàn chỉnh và tiến tiến hơn công cụ ĐTM, vốn chỉ dừng lại ở cấp độ dự án.

Quy hoạch đô thị đưa vào thực thi trong mối tương quan của phát triển kinh tế và môi trường trong dài hạn

Trong mối quan hệ mật thiết với đô thị, đất ở đóng một vai trò đặc biệt quan trọng đối với cư dân đô thị. Đô thị hóa và chất lượng môi trường đất liên quan chặt chẽ với nhau thông qua các mối quan hệ giữa sử dụng đất và sự gia tăng nhu cầu sử dụng đất. Tác động của đô thị hóa như sự gia tăng dân số, sự cạnh tranh về mặt sử dụng đất đô thị là do mật độ dân số ngày càng cao. Mức độ bê tông hóa bề mặt đất đặc biệt nhanh cũng là một trong những dấu hiệu cho thấy chất lượng đất đã xuống cấp.

Ngoài các đánh giá môi trường như ĐTM, đánh giá môi trường chiến lược (ĐMC), các kiểm tra môi trường ban đầu được tiến hành tại địa điểm lễ ra sẽ thực hiện ĐTM. Ở một số nước, một báo cáo được gọi là "bản tuyên bố ảnh hưởng môi trường" được chuẩn bị ở phần cuối của ĐTM. Ở Việt Nam, các bản cam kết môi trường được thực hiện ở những dự án nhỏ trong trường hợp không bắt buộc làm bản đánh giá ĐTM.

Ở mức độ và quy mô của các bản quy hoạch, theo quy định, ĐMC sẽ được tiến hành thay cho các bản đánh giá ĐTM.

ĐMC cho quy hoạch sử dụng đất (QHSDD) là một công đoạn hỗ trợ cho QHSDD để làm cho việc quy hoạch trở nên

Tiêu chuẩn tiến hành ĐMC của hiệp hội đánh giá tác động quốc tế IAIA đưa ra ba mô hình chuẩn của sự kết hợp ĐMC vào quá trình lập quy hoạch với các bước kết hợp là Song Song, Tích Hợp, và ĐMC dẫn dắt quy hoạch. Trong đó, để đảm bảo tính bảo vệ môi trường tốt nhất, ĐMC nên thực hiện ở giai đoạn sớm nhất của quá trình quy hoạch. Tuy nhiên, vì những yếu tố khách quan và một số khó khăn trong quá trình đưa ĐMC vào thực tế, nên tại Việt Nam, theo luật định ĐMC là một nội dung của đồ án quy hoạch xây dựng, được thực hiện đồng thời trong quá trình lập đồ án quy hoạch xây dựng. Theo quy định, đối với mỗi loại quy hoạch xây dựng trên một vùng lãnh thổ, nội dung của ĐMC không được mâu thuẫn, trùng lặp với các nội dung được nêu trong thuyết minh đồ án quy hoạch xây dựng ở cấp cao hơn. Trong trường hợp kế thừa kết quả của các ĐMC cấp cao hơn, cần tóm tắt và trích dẫn nguồn tài liệu.

Một số ví dụ về ĐMC đã thực hiện tại Việt Nam và những đóng góp tích cực của nó vào bảo vệ môi trường và phát triển bền vững, có thể kể đến như dự án ĐMC cho quy hoạch phát triển vành đai kinh tế ven biển Vịnh Bắc Bộ.